* שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ קְרוּבוֹת זוֹ לָזוֹ (עב) * בְּתוֹךְ טֶפַח: **כג** (עג) הָיְתָה אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה, [ד]רוֹאִים אֶת הָעֶלְיוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַטָּה (עד) וְאֶת הַתַּחְתּוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַעְלָה, (עה) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תְּהֵא הָעֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים וְלֹא תַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה, [ה]וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים לֹא בַּגֹּבַהּ וְלֹא בַּמָּשָׁךְ כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתָהּ שֶׁיְּרֵדָה זוֹ וְעָלְתָה זוֹ (עו) בְּכַוָּנָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ זוֹ בִּצַּד זוֹ. (עז) [ו]וְיֵשׁ פּוֹסְלִים: **כד** [ז]פְּרַס עַל הַקּוֹרָה (עח) מַחֲצֶלֶת וְאֵינָהּ נוֹגַעַת עַד הַקַּרְקַע, אִם גְּבוֹהָה מֵהָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים (עט) פְּסוּלָה, שֶׁהֲרֵי כִּסָּה הַקּוֹרָה (פ) וְאֵינָהּ נִרְאֵית וּבְטֵלָה מִהְיוֹת קוֹרָה, וּמְחִיצָה גַּם כֵּן אֵינָהּ כֵּיוָן שֶׁגְּבוֹהַּ מֵהָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה. [ח]אֲבָל אִם הִנִּיחַ (פא) קוֹרָה רְחָבָה (פב) וְנִמְשְׁכָה קְצָת לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה, כְּשֵׁרָה: **כה** [ט]נָעַץ שְׁתֵּי יְתֵדוֹת (פג) עֲקֻמּוֹת עַל שְׁנֵי כָּתְלֵי הַמָּבוֹי * וְעַקְמִימוּתָהּ נוֹטָה לְתוֹךְ הַמָּבוֹי (פד) וְנָתַן הַקּוֹרָה עֲלֵיהֶם (פה) וְאֵין בַּיְתֵדוֹת טֶפַח שֶׁהוּא

ד בְּרִיתָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה שָׁם (יד.). טוּר בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם (פי"ז הכ"ה). ה הָרַמְבַּ"ם שָׁם. ו טוּר בְּשֵׁם רַבֵּנוּ מֵאִיר מָרוֹטֶנְבּוּרְג (עיהובין סי' כח) וְאָבִיו הָרֹא"שׁ (פ"א סי' יח), וְכֵן הוּא בְּנֻסְחָא הָרִי"ף (ג:) דְּאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. ז שָׁם

בְּגֶמָרָא. ח הָרֹא"שׁ שָׁם, וְדִלְא כְּהָרַשְׁבָּ"א (יד. ד"ה והניח עבה"ק ש"א ס"ג), וְכֵן פְּסַק הַטּוּר. ט שָׁם ט. (פ"א), וְכֹאוֹקִימְתָּא דְּרַב אַשִׁי וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י (ד"ה רב אשי).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סְבִירָא לְהוּ דְּלֹא שַׁיָּךְ כָּאן לְהַתִּיר מִשּׁוּם לְבוּד, (מט) דְּהָא בָּעֵינָן שֶׁיִּהְיֶה הַקּוֹרָה רְאוּיָה לְקַבֵּל אָרְיֵחַ לָרֶחֶבָה וּכְשֶׁהֵן פְּרֻדוֹת הַרְבֵּה אֵין יְכֹלֶת לְקַבֵּל אָרְיֵחַ עֲלֵיהֶן: (עב) **בְּתוֹךְ טֶפַח.** דְּהָא הָאָרְיֵחַ לָרֶחֶבוֹ הִיא מַחֲזֶקֶת טֶפַח וּמֻחֲצָה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים נִסְמָךְ מִמֶּנּוּ (נ) כְּרֹבַע טֶפַח עַל קוֹרָה זוֹ וּכְרֹבַע עַל הַשְּׁנִיָּה, וְאִם כֵּן לֹא יִשָּׁאֵר פָּרוּד בֵּינֵיהֶן אֶלָּא כְּשִׁעוּר טֶפַח וְלֹא יוֹתֵר: **כג** (עג) הָיְתָה וְכוּ'. כָּאן בָּא לְהוֹסִיף רְבוּתָא עַל סָעִיף הַקּוֹדֶם, דַּאֲפִלּוּ אִם לֹא הָיוּ שְׁתֵּי הַקּוֹרוֹת, שֶׁאֵין בְּכָל אַחַת לְקַבֵּל אָרְיֵחַ, עוֹמְדוֹת בְּשָׁוֶה, אֶלָּא אַחַת גְּבוֹהָה מֵחֲבֶרְתָּהּ עַד שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, גַּם כֵּן כְּשֵׁרָה, דְּאָמְרִינַן 'רוֹאִין' וְכוּ': (עד) **וְאֶת הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אוֹ אֶת הַתַּחְתּוֹנָה [רַשִׁ"י (יד.)]: (עה) **וּבִלְבַד וְכוּ' מֵעֲשָׂרִים.** דְּאִם הִיא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים, אָז אֲפִלּוּ הַתַּחְתּוֹנָה סְמוּכָה לָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים לֹא אָמְרִינַן כְּאִלּוּ הִיא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרִים, כֵּיוָן דַּעֲתָּה עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם פָּסוּל, וְכֵן אִם הַתַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה וְהָעֶלְיוֹנָה סְמוּכָה לָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, לֹא אָמְרִינַן רוֹאִין אֶת הַתַּחְתּוֹנָה כְּאִלּוּ הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּשָׁוֶה עִם הָעֶלְיוֹנָה, כֵּיוָן דַּעֲכְשָׁיו אֵין בָּהּ הָכְשֵׁר קוֹרָה: (עו) **בְּכַוָּנָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מְכֻוָּנֶת. וְהֵיכִי דַּאֲפִלּוּ אִם נַחְשֹׁב שֶׁכְּבָר יָרְדָה זוֹ לְמַטָּה קְצָת וְהַתַּחְתּוֹנָה עָלְתָה לְמַעְלָה קְצָת עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ בְּשָׁוֶה, לֹא יְהֵא אָז מֻרְחָקִין רַק פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים דְּאָז שַׁיָּךְ לוֹמַר לְבוּד וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף הַקּוֹדֶם בְּדַעָה רִאשׁוֹנָה: (עז) **וְיֵשׁ פּוֹסְלִין.** מִשּׁוּם (נא) דְּסָבְרָא לְהוּ דְּלֹא אָמְרִינַן 'רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנָה' וְכוּ'. וְאַף עַל גַּב דִּלְקַמָּן בְּהִלְכוֹת סֻכָּה בְּסִימָן תרל"א פָּסַק הַמְחַבֵּר בְּפִשְׁיטוּת בְּסָעִיף ה' דְּאִם הַסִּכּוּךְ הוּא מְבֻלְבָּל וְאֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה דְּאִם אֵין בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים דְּאָמְרִינַן לְבוּד, שָׁאנֵי הָכָא דִּבְעֵינָן שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִין לְקַבֵּל אָרְיֵחַ, וּבְאֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה אֵין רְאוּיִין לְקַבֵּל אָרְיֵחַ [עוֹלַת שַׁבָּת (סי"ק יח)]. וְהֵינוּ (נב) דַּאֲפִלּוּ אִם גְּבוֹהוֹת טֶפַח אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, גַּם כֵּן לֹא מַהֲנֵי, וַאֲפִלּוּ אִם עוֹמְדוֹת בְּשָׁוֶה מַמָּשׁ סְבִירָא לְהּ לְהַדָּדֶה זוֹ כְּדַעָה שְׁנִיָּה הַנַּ"ל דְּבָעֵינָן דַּוְקָא שֶׁיִּהְיֶה סְמוּכוֹת אֶחָד לַחֲבֵרוֹ לֹא יוֹתֵר מִטֶּפַח. וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כה) דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר כְּדַעָה זוֹ: **כד** (עח) **מַחֲצֶלֶת.** (נג) שָׁרָצָה לְיַפּוֹת כֹּחַ הַהֶתֵּר וְפָרַס עָלֶיהָ מַחֲצֶלֶת וְגַם קְשָׁרָהּ לַכֹּתֶל (נד) שֶׁלֹּא תְּנִידָהּ הָרוּחַ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עָלֶיהָ שֵׁם מְחִיצָה גַּם כֵּן: (עט) **פְּסוּלָה.** אֲפִלּוּ אִם הַמַּחֲצֶלֶת בְּעַצְמָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה: (פ) **וְאֵינָהּ נִרְאֵית.** אִם כֵּן לֵית כָּאן הֶכֵּר: (פא) **קוֹרָה רְחָבָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהִיא רְחָבָה עֲשָׂרָה טְפָחִים. וַהֲוָה אָמֵינָא כֵּיוָן שֶׁהִיא רְחָבָה כָּל כָּךְ, שֵׁם מְחִיצָה עָלֶיהָ וְלֹא שֵׁם קוֹרָה, וּמְחִיצָה כְּשֵׁרָה אֵינָהּ דְּהָא גְּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ הַרְבֵּה וּכְמוֹ בְּמַחֲצֶלֶת, קָא מַשְׁמַע לָן דִּכְשֵׁרָה, (נה) דְּמִפְּנֵי גְּדִלּוּתָהּ לֹא נִתְבַּטֵּל מִנָּהּ שֵׁם קוֹרָה. וּמַחֲצֶלֶת שָׁאנֵי, דִּכְפָפָה עָלֶיהָ

שִׁעוּר קוֹרָה לִהְיוֹת נֶחְשָׁבִים כְּקוֹרָה, אִם אֵינָם גְּבוֹהִים מִכָּתְלֵי הַמָּבוֹי שְׁלֹשָׁה וְאֵין בִּנְטִיָּתָן שְׁלֹשָׁה, (פו) כְּשֵׁרָה, שֶׁאָנוּ רוֹאִים כְּאִלּוּ הֵם עַל כָּתְלֵי הַמָּבוֹי וּכְאִלּוּ הַקּוֹרָה נוֹגַעַת בַּמָּבוֹי, וְאִם יֵשׁ בְּגָבְהָן אוֹ בִּנְטִיָּתָן שְׁלֹשָׁה, (פז) פְּסוּלָה: כו הָא דְּמָבוֹי נִתַּר בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה, [י]דַּוְקָא (פח) כְּשֶׁאֵינוֹ נָמוּךְ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים (פט) * מְרֻוָּחִים [כ]וְלֹא יְהֵא רָחְבּוֹ (צ) יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת (צא) מְצֻמְצָמוֹת [ל]וְשֶׁיְּהֵא (צב) אָרְכּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת מְרֻוָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר, אֲבָל אִם חָסֵר אֶחָד מִכָּל אֵלּוּ אֵין לוֹ תַּקָּנָה (צג) * אֶלָּא בְּצוּרַת פֶּתַח. [מ]וְאִם הָיָה (צד) בְּגֹבַהּ חֲלָלוֹ יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים אַמָּה מְצֻמְצָמוֹת, (צה) * אֵינוֹ נִתַּר בְּקוֹרָה * [נ]אֲבָל נִתַּר הוּא * בְּלֶחִי, וְאִם רוֹצֶה לְהַכְשִׁירוֹ בְּקוֹרָה צָרִיךְ [ס]שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ צִיּוּר וְכִיּוּר (פֵּרוּשׁ, צִיּוּר אֶחָד בַּכֹּתֶל מִן הַסִּיד אוֹ עַל שְׁמֵי קוֹרָה) שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הַכֹּל מִסְתַּכְּלִים בָּהּ. וְאִם הָיָה [ע]גָּבוֹהַּ יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים וּבָנָה בִּנְיָן תַּחַת הַקּוֹרָה (צו) לְמַעֲטוֹ מֵעֶשְׂרִים, דַּי (צז) * בְּבִנְיָן רָחָב

י שָׁם בַּגְּמָרָא ה׳ (ע״א). כ מִשְׁנָה רֵישׁ עֲרוּבִין (ב.). ל שָׁם בַּגְּמָרָא ג׳ (ע״ב). מ מִשְׁנָה רֵישׁ עֲרוּבִין (ב.) וּכְרָבָא שָׁם בַּגְּמָרָא ג׳ (ע״א־ע״ב). נ בֵּית יוֹסֵף, וְכֵן כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק י״ז (הט״ז). ס שָׁם בַּגְּמָרָא ג׳ (ע״א) וּכְרַב דִּימִי וּכְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (ג. ד״ה חצר). ע שָׁם בַּגְּמָרָא ד׳ (ע״א) וּכְרַב יוֹסֵף. הָרִי״ף (א.) וְהָרֹא״שׁ (פ״א ס״ד) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק י״ז (הט״ז).

בֵּאוּר הֲלָכָה

כו * מְרֻוָּחִים. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק פט) דְּאָזְלִינַן לְחֻמְרָא, וְאַף דְּהוּא מִלְּתָא דְּרַבָּנָן וְהָיָה לָנוּ לְמֵיזַל בִּסְפֵקוֹ לְקֻלָּא, מִכָּל מָקוֹם לֹא מִקְּרֵי 'סָפֵק', דְּהָוֵי מֵחֲמַת חֶסְרוֹן יְדִיעָה [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״נ)], אַף אִם נִצְטָרֵף לָזֶה עוֹד סָפֵק, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל [פְּרִי מְגָדִים (משב״ז ס״ק יד)]. וּלְפָלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ הָאַחֲרוֹנִים כְּלָל דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש״א ס״ג) דְּדַעְתּוֹ לְעִנְיַן מָבוֹי מוֹדְדִין תָּמִיד מְצֻמְצָמוֹת, עַיֵּן שָׁם:

* אֶלָּא בְּצוּרַת הַפֶּתַח. הִנֵּה בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כח) הֵבִיא דִּבְרָחְבּוֹ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, מְהַנֵּי בְּשֶׁעוֹשָׂה פַּס אַרְבָּעָה אוֹ שְׁנֵי פַּסִּין שֶׁל מַשֶּׁהוּיִין כְּמוֹ בְּחָצֵר, וְהֵבִיא מָקוֹר לָזֶה מֵהָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק ש״א ס״ד). וְעַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר שֶׁתָּמֵהּ עַל זֶה דְּהָא גַּם בְּחָצֵר גּוּפָא לֹא מְהַנֵּי זֶה כְּשֶׁפִּתְחוֹ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ב׳, וְגַם בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ גּוּפָא (ש״א סי׳ יג) כָּתַב כֵּן, וְעַל כָּרְחָךְ דְּמֵה שֶׁכָּתַב בְּשַׁעַר א׳ אוֹת ד׳ 'הָיָה הַמָּבוֹי חָסֵר מִכָּל אֵלֶּה וְכוּ׳ אֶלָּא בְּפַס אַרְבָּעָה' וְכוּ׳ אֵינוֹ קָאֵי עַל רָחָב יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר:

* אֵינוֹ נִתַּר בְּקוֹרָה. הַיְנוּ אֲפִלּוּ רְחָבָה אַרְבָּעָה. וְאִם רְחָבָה אַרְבָּעָה וּבְרִיאָה לְקַבֵּל מַעֲזִיבָה, מֻתֶּרֶת, וְלֹא מִשּׁוּם הֶכֵּר אֶלָּא שֶׁפִּי הַתִּקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם כֹּל שֶׁאֵין פֶּתַח הַמָּבוֹי יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. עוֹד נִרְאֶה שֶׁאִם הָיְתָה רְחָבָה שִׁבְעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ בְּרִיאָה, כְּשֵׁרָה, שֶׁכֹּל שֶׁרְחָבָה שִׁבְעָה הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת בּוֹ [עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש״א ס״ג), וְהוּבָא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כט). וְהִנֵּה בִּפְרִי מְגָדִים (משׁ״ז ס״ק טו) רָצָה לְהַגִּיהַּ מִ'שִּׁבְעָה' לְ'אַרְבָּעָה', וּפְלָא הוּא, דְּאַרְבָּעָה לֹא מְהַנֵּי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּרֵישׁ דְּבָרָיו, וְסִבַּת הַגָּהָתוֹ, שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ מַאי עֲדִיפוּתָא דְּשִׁבְעָה, אָמְנָם כָּעֵת אֲשֶׁר זָכִינוּ שֶׁיָּצָא לָאוֹר חִדּוּשֵׁי רַשְׁבָּ״א עַל עֲרוּבִין, שָׁם כָּתַב בְּדַף ג׳ (ע״ב) טַעַם נָכוֹן עַל זֶה, עַיֵּן שָׁם]. וְדַע עוֹד דְּמֵה שֶׁאָמַר 'אֵינוֹ נִתַּר בְּקוֹרָה' הַיְנוּ אִם רוֹצֶה לְהַנִּיחוֹ לְמַעְלָה עַל הַכְּתָלִים כְּפִי הָרָגִיל דְּנִמְצֵאת הַקּוֹרָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, אֲבָל אִם רוֹצֶה לְהַנִּיחוֹ בַּחֲלַל הַמָּבוֹי, יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה גַּם בְּקוֹרָה, שֶׁיִּנְעֹץ יְתֵדוֹת בִּשְׁנֵי כָּתְלֵי הַמָּבוֹי לְמַטָּה מֵעֶשְׂרִים מִזֶּה וּמִזֶּה וְיַנִּיחַ עֲלֵיהֶם הַקּוֹרָה, וּמַה שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף י״ד 'וְצָרִיךְ שֶׁיַּנִּיחֶנָּה עַל כָּתְלֵי הַמָּבוֹי' בָּא לְאַפּוּקֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחֶנָּה מִבַּחוּץ וּכְדִמְסַיֵּם שָׁם, אֲבָל אֵין צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה עַל הַכְּתָלִים דַּוְקָא, וְכֵן מוּכָח בְּרֵישׁ עֲרוּבִין (ב.) בְּרֵשׁ״י דִּבּוּר הַמַּתְחִיל יְמַעֵט 'יַשְׁפִּיל', וְכֵן הוּא בְּרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ב.) וּבְרִי״ף (א.) וְהָרַשְׁבָּ״א בְּרֵישׁ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש״א ס״ג) וְהָרִיטְבָּ״א שָׁם (ב.) [אַף דְּפֵרֵשׁ שָׁם עוֹד דְּ'מִעוּט' כּוֹלֵל מַה שֶּׁאָמַר בַּגְּמָרָא דַּף ד׳ עַמּוּד ב׳ דִּימַעֵט הֶחָלָל עַל יְדֵי הַגְּבָהַת הַקַּרְקַע, אֲבָל גַּם הוּא מוֹדֶה דִּ'יְמַעֵט' כּוֹלֵל גַּם הַשְׁפָּלַת הַקּוֹרָה כְּפֵרוּשׁ רַשְׁ״י שָׁם, עַיֵּן שָׁם] כֻּלָּם כָּתְבוּ דְּיָכוֹל לְהַשְׁפִּיל הַקּוֹרָה שֶׁהָיָה מֻנָּח מִתְּחִלָּה עַל גֹּבַהּ כָּתְלֵי הַמָּבוֹי שֶׁהָיָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים וּלְהַנִּיחוֹ בַּחֲלַל הַמָּבוֹי בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים:

* אֲבָל נִתַּר הוּא וְכוּ׳. וְכָל שֶׁכֵּן דְּנִתַּר בְּצוּרַת הַפֶּתַח, וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה אוֹתוֹ הַפֶּתַח גַּם רָחָב יוֹתֵר [מֵעֲשָׂרָה], דְּלֶחִי לֹא מְהַנֵּי לָזֶה, צוּרַת הַפֶּתַח מְהַנֵּי [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק נג) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (יא. ד״ה איפכא)]:

* בְּלֶחִי. וּבְסֵפֶר בֵּית מֵאִיר מְפַקְפֵּק מְאֹד עַל דִּין זֶה, וְדַעְתּוֹ כְּשִׁטְחִיּוּת לִשְׁנָא דְּהָרַמְבַּ״ם (פי״ז הי״ד) וְהַטּוּר דִּכְשֵׁם שֶׁקּוֹרָה לֹא מְהַנֵּי לָזֶה הוּא הַדִּין דְּלֶחִי לֹא מְהַנֵּי, עַיֵּן שָׁם טַעְמוֹ:

* בְּבִנְיָן רָחָב טָפַח. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק צז) דְּהוּא הַדִּין עָפָר, כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד), וְהוּא כְּפִי מַה שֶּׁהִסְכִּים בְּבֵית יוֹסֵף עַיֵּן שָׁם.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּמָּה שֶׁהַקּוֹרָה עַצְמָהּ קְצָרָה, דַּהַלֹּא הַיְתֵדוֹת עַצְמָן נֶחְשָׁבִין כְּקוֹרָה: (פו) כְּשֵׁרָה וְכוּ׳. דְּבַמָּה שֶׁאֵין גְּבוֹהִים הַיְתֵדוֹת מִכָּתְלֵי הַמָּבוֹי שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אַמְרִינָן 'חֲבֹט רְמֵי', וְהַיְנוּ כְּאִלּוּ הַקּוֹרָה נֶחְבַּט וְנִשְׁפַּל אֵצֶל הַכְּתָלִים. וְאַף שֶׁעֲדַיִן קָצָר הִיא, כֵּיוָן שֶׁאֵין בִּנְטִיָּתָן שֶׁל הַיְתֵדוֹת שְׁלֹשָׁה וְאִם כֵּן הַקּוֹרָה אֵינָהּ רְחוֹקָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מֵהַכְּתָלִים, אַמְרִינָן לָבוּד: (פז) פְּסוּלָה. דִּבְשִׁעוּר שְׁלֹשָׁה לֹא אָמְרִינָן 'חֲבוֹט' (נח) בְּקוֹרָה וְלֹא 'לָבוּד': כו (פח) כְּשֶׁאֵינוֹ נָמוּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁאִם הַקַּרְקַע שֶׁבַּמָּבוֹי אֵינוֹ נָמוּךְ (נט) מִבִּפְנִים נֶגֶד הַכְּתָלִים שִׁעוּר עֲשָׂרָה טְפָחִים, נֶחְשַׁב כְּאִלּוּ אֵין לַמָּבוֹי מְחִיצוֹת, דְּאֵין מְחִיצָה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה: (פט) מְרֻוָּחִים. וּבַסֵּיפָא מְצֻמְצָמוֹת, דְּאַזְלִינָן לְחֻמְרָא בְּכָל מָקוֹם לְעִנְיָן זֶה. וְשִׁעוּר מְרֻוָּחִים יוֹתֵר עַל מְצֻמְצָמוֹת הוּא (ס) חֲצִי אֶצְבַּע לְאַמָּה: (צ) יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. דְּאִם הוּא (סא) יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אֵין עָלָיו שֵׁם פֶּתַח וְלֹא מְהַנֵּי לָזֶה לֶחִי וְקוֹרָה: (צא) מְצֻמְצָמוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמּוֹדְדִין לְכָל אַמָּה אֶת הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים מְצֻמְצָמוֹת, וְכֵן בַּסֵּיפָא לְעִנְיַן אֹרֶךְ הַמָּבוֹי דְּבָעִינָן אַרְבַּע אַמּוֹת מְרֻוָּחוֹת, נַמִּי הָכִי הוּא דְּמוֹדְדִין טְפָחָיו מְרֻוָּחִים, וְאִם כֵּן יִתְוַסֵּף עַל אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁנֵי אֶצְבָּעוֹת וְכַנַּ״ל: (צב) אָרְכּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת וְכוּ׳. דִּבְפָחוֹת מִשִּׁעוּר זֶה לֹא חֲשׁוּבָה כְּמָבוֹי אֶלָּא כְּחָצֵר: (צג) אֶלָּא בְּצוּרַת הַפֶּתַח. הַיְנוּ דַּאֲפִלּוּ הָיָה נָמוּךְ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים גַּם כֵּן מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח, וְכֵן בְּרָחָב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה אָרְכּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. [א]אֲבָל הַרְבֵּה (סג) אַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ לְדִינָא דְּאִם הָיָה חֲלַל הַמָּבוֹי נָמוּךְ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים לֹא מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח, דַּאֲפִלּוּ מְחִיצָה לֹא מְהַנֵּי כֹּל שֶׁאֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה, וְכָל שֶׁכֵּן צוּרַת הַפֶּתַח בְּעַלְמָא, אָכֵן אִם חֲלַל הַמָּבוֹי הָיָה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרַק בִּמְקוֹם פֶּתַח הַמָּבוֹי הָיָה נָמוּךְ מֵעֲשָׂרָה, בָּזֶה מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח, וְהוּא שֶׁהָיָה עָשׂוּי כַּדִּין, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיוּ הַקָּנִים גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה טְפָחִים [הַגְּרָ״א]. וְדַע עוֹד, דְּאִם לֹא הָיָה אָרְכּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, דַּעַת (סג) כַּמָּה פּוֹסְקִים דְּדִינוֹ כְּחָצֵר וְעַל כֵּן נִתַּר גַּם כֵּן בְּפַס אַרְבָּעָה מִצַּד אֶחָד אוֹ שְׁנֵי פַּסִּין שֶׁל מַשֶּׁהוּיִין מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִין, (סד) וְכֵן סָתַם הַמְּחַבֵּר בְּעַצְמוֹ לְקַמָּן בְּסָעִיף ל״ב, וְהַמְּחַבֵּר שֶׁכָּתַב 'אֶלָּא בְּצוּרַת הַפֶּתַח' (סה) לָאו דַּוְקָא נָקֵט: (צד) בְּגֹבַהּ חֲלָלוֹ וְכוּ׳. אֲבָל אִם גֹּבַהּ חֲלָלָהּ שֶׁל הַמָּבוֹי עַד הַקּוֹרָה אֵינוֹ אֶלָּא עֶשְׂרִים מְצֻמְצָמוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהַקּוֹרָה הִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, כְּשֵׁרָה: (צה) אֵינוֹ נִתַּר בְּקוֹרָה. דְּקוֹרָה מִשּׁוּם הֶכֵּר, וּלְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אֵין הֶכֵּר דְּלֹא שָׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא, אֲבָל לֶחִי שֶׁהוּא סָמוּךְ לַקַּרְקַע וְסַגִּי בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אִם כֵּן מַה מַּזִּיק מַה שֶּׁהוּא גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה: (צו) לְמַעֲטוֹ מֵעֶשְׂרִים. וְהוּא הַדִּין דְּיָכוֹל לְהַשְׁפִּיל אֶת הַקּוֹרָה גּוּפָא וּלְהַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ חֲלַל הַמָּבוֹי עַל יְתֵדוֹת הַיּוֹצְאִים מִן הַכְּתָלִים לְמַטָּה מֵעֶשְׂרִים: (צז) בְּבִנְיָן רָחָב טָפַח. וְהוּא הַדִּין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

כה (נח) וְאַף עַל גַּב דִּבְקוֹרָה טָפַח אָמְרִינָן בְּעָלְמָא 'חֲבוֹט רְמֵי' אֲפִלּוּ גָּבוֹהַּ כַּמָּה, שֶׁאֵנֵי הָכָא דְּבָעִינָן קוֹרָה עַל גַּבֵּי מָבוֹי וּבְיָתֵר מִשְּׁלֹשָׁה לֹא הָוֵי הֶכֵּר [תּוֹסָפוֹת (ט. ד״ה שאין)]: כו (נט) וַאֲפִלּוּ אִם חוּץ לַמָּבוֹי סְבִיב הַמָּבוֹי הַמְּחִצּוֹת שֶׁל הַמָּבוֹי גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה טְפָחִים אַךְ תּוֹךְ הַמָּבוֹי דְּהַיְינוּ קַרְקָעוֹ שֶׁל הַמָּבוֹי גָּבוֹהַּ יוֹתֵר מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְעַל יְדֵי זֶה אֵין תּוֹךְ הַמְּחִצָּה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה [אֶבֶן הָעוֹזֵר]: (ס) וּמִמֶּנָּה תְּחַלֵּק לִטְפָחִים [כֵּן כָּתַב הָעוֹלַת שַׁבָּת (ס״ק כא)]: (סא) הַיְינוּ בְּפִתְחוֹ שֶׁל הַמָּבוֹי, דִּלְעִנְיַן תּוֹךְ הַמָּבוֹי אֵין נַפְקָא מִנָּהּ בָּזֶה: (סב) אֶבֶן הָעוֹזֵר וְהַגְּרָ״א וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק נא) וּכְדַעַת הַמַּגִּיד מִשְׁנָה (שבת פי״ז הי״ד) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק ש״א ס״ג): (סג) הָרַמְבַּ״ם (פי״ז ה״ח) וְהָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש״א) בְּאוֹת ד׳ וְהֵבִיאוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כח) וְהַגָּהוֹת אֲשֵׁר״י (פ״א סי׳ יז) וְהוּבָא בְּהַגְּרָ״א: (סד) וְרִמְזוֹ הַגְּרָ״א: (סה) כֵּן מוּכָח מֵהַגְּרָ״א בְּסָעִיף ל״ב וּכְעֵין זֶה כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כג). וּבְנָמוּךְ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בְּוַדַּאי לֹא מְהַנֵּי אֲפִלּוּ פַּס אַרְבָּעָה, דַּאֲפִלּוּ בְּחָצֵר לֹא מְהַנֵּי תִּקּוּן זֶה [פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק כג)]:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סכ״ז) כתב: וכן מבוי שאין כתליו גבוהים י׳ טפחים (אף על פי שהוא רשות היחיד על ידי כתלי הבתים והחצירות) אין שם מבוי עליו ואינו ניתר בלחי וקורה (אלא בצורת פתח).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah